

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לעבודה סוציאלית-א' - 3102

תאריך עדכון אחרון 03-10-2020

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רנא אסעיד, גב' תמי גרוס, ד"ר הדס מור, ד"ר חניטה קושר, ד"ר ארנה שמר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hanita.kosher@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

ד"ר חניתה קושר,
ד"ר רנא אסעיד,
גב תמר גרוס,
ד"ר ארנה שמר,
ד"ר הדס מור

תאור כללי של הקורס:

קורס זה הינו הקורס הבסיסי באמצעותו נלמדים העקרונות, התיאוריות והפרקטיקה של העבודה הסוציאלית. הקורס משלב הוראה פרונטלית עם דיונים והתנסויות בקבוצה קטנה, וזאת במטרה לאפשר הבנה והפנמה מעמיקה יותר של החומר העיוני ושל ההתנסות בשדה במסגרת המעורבות החברתית. הקורס מתבצע בקבוצות קטנות, ומאפשר רפלקציה והתמודדות ערכית, רגשית וקוגניטיבית עם המורכבות של תכני המקצוע.

מטרות הקורס:

1. להקנות לסטודנטים ידע על מהות העבודה הסוציאלית, מקורותיה, התפתחותה הרעיונית, בסיסי הידע עליהם היא מסתמכת, היסודות הערכיים המעצבים אותה והשדה אותו היא משרתת.
2. לספק לסטודנטים התנסות עיונית וחוויתית ראשונה בניתוח ובהבנה של העבודה הסוציאלית כתיאוריה וכפרקטיקה.
3. להקנות לסטודנטים ידע וכלים בסיסיים הדרושים ליצירת קשר מסייע.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- הסטודנטים יבינו מושגי יסוד בעבודה סוציאלית וידעו לקשר אותם למצבים בשדה.
- הסטודנטים יכירו את מרחבי ההתערבות במקצוע העבודה הסוציאלית ויבינו את הקשר ביניהם.
- הסטודנטים ידעו לנתח מצבים, לרבות ההתנסויות שלהם בשדה, לפי תיאוריות וגישות בעבודה סוציאלית.
- הסטודנטים ידעו לזהות את השורשים ההיסטוריים של המקצוע.
- הסטודנטים ידונו בזהות המקצועית שלהם כעובדים סוציאליים לעתיד.
- הסטודנטים יבינו את הבסיס הערכי של המקצוע.
- הסטודנטים יתנסו בחשיבה רפלקטיבית (התבוננות פנימית) ביחס לתכנים הנלמדים בקורס.
- הסטודנטים יפתחו חשיבה ביקורתית לגבי סוגיות שעובדים סוציאליים מתמודדים עמן.
- הסטודנטים ירכשו כלים בסיסיים הדרושים ליצירת קשר מסייע.
- הסטודנטים יתנסו בלמידה קבוצתית פעילה.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות מלאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1: פתיחה והיכרות (19.10.20)
שיעור 10: פאנל של עובדים סוציאליים (21.12.20)
שיעור 11: עבודה סוציאלית במצבי חירום ומשבר (28.12.20)
שיעור 12: עבודה סוציאלית קהילתית (4.1.21)
שיעור 13: אתיקה (11.1.21)
שיעור 14: סיכום סמסטר א' (18.1.21)
שיעור 2: מהי עבודה סוציאלית (26.10.20)
שיעור 3: ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בעולם (2.11.20)
שיעור 4: ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בישראל (9.11.20)
שיעור 5: מבוא לקשר המקצועי (16.11.20)
שיעור 6: התיאוריה האקולוגית ועבודה סוציאלית כמקצוע פסיכוסוציאלי (23.11.20)
שיעור 7: גישות למצוקה (30.11.20)
שיעור 8: גישות למצוקה (המשך) (7.12.20)
שיעור 9: עבודה סוציאלית במעגלי התערבות שונים (14.12.20)

חומר חובה לקריאה:

קריאת חובה:

- 1 בוכבינדר, א. (2012). מהי עבודה סוציאלית? בתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 27-49). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- 1 בן שלמה, ש. (2010). "לשמור על הבית": תיאוריה ופרקטיקה של יצירת ברית טיפולית עם הורים מתעללים. חברה ורווחה, ל, 503-519.
- 1 ברקוביץ'-רומנו, א., קרומר-נבו, מ. וקומם, מ. (2013). גוף הידע המחקרי בישראל על נערות במצבי מצוקה: סקירה היסטורית מפרספקטיבה פמיניסטית. חברה ורווחה, ל"ג, (1). 39-7.
- 1 ברשטלינג, א., קומם, מ. ופסח, נ. (2020). הפוליטיקה של הדאגה: רפלקסיה ביקורתית בעבודה סוציאלית עם נערות בהיריון לא מתוכנן. בתוך: ר. סטריאר, מ. קרומר-נבו, וע. ווייס-גל (עורכים), ביקורת בפעולה (עמודים 417-448). תל אביב: רסילינג.
- 1 הולר, ר. וגל, ג'. (2019). מבוא: על ההיסטוריה של העבודה הסוציאלית בישראל. בתוך: ג'. גל. ור. הולר (עורכים) לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (9-34). קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.
- 1 התערבות בשעת חירום – בעיני מנהלת האגף לשירותים חברתיים בגבעת שמואל. מידעו"ס - ביטאון העובדים הסוציאליים, 92, 14-15.
- 1 יצחקי, ח. ובוסטין, ע. (2012). עבודה סוציאלית קהילתית בישראל: בין עבר לעתיד. בתוך מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 213-221). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- 1 לונטל, א. (2012). עבודה סוציאלית פרטנית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 115-143). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- 1 נמיר, א. (1999). והיתה גם תקווה - תיאור פרויקט חונכות עם משפחת יפה. ירושלים: מכון מאיר

ג'וינט-ברוקדייל.

- 1 סדן, א. (2009). עבודה קהילתית: שיטות לשינוי חברתי. תל אביב, ישראל: הקיבוץ המאוחד. (עמודים: 177-192, עמ' 213-237, עמ' 241-260).
- 1- סטריאר, ר., קרומר-נבו, מ., ווייס-גל, ע. (2020). מבוא. בתוך: ר. סטריאר, מ. קרומר-נבו, וע. ווייס גל (עורכים), ביקורת בפעולה (עמודים 7-32). תל אביב: רסלינג
- 1 סימון, מ. (2020). talk the Walk – עבודה סוציאלית קהילתית בימי הקורונה. מידעו"ס - ביטאון העובדים הסוציאליים, 92, 64-67.
- 1 פנחסי, ב. ומיכאלי, נ. (2012). אתיקה מקצועית בעבודה סוציאלית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 90-114). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- 1 קאופמן, ר. ומנסבך, א. (2002). על הקשרן של החלטות ערכיות בעבודה סוציאלית: חקר מקרה של "התרעה בשער" של עובד סוציאלי קהילתי. חברה ורווחה, כ"ב, 185-197.
- 1 קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (2018). תל אביב: איגוד העובדים הסוציאליים.
- 1 רימרמן, א., אברמי, ש., ארטן-ברגמן, ט. (2007). מדיניות כלפי אנשים עם נכויות: מחקיקה סוציאלית לחקיקת זכויות. בתוך: א. אבירם, ג. גל וי. קטן (עורכים), עיצוב מדיניות חברתית בישראל מגמות וסוגיות (עמ' 287-309). ירושלים: מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל.
- 1 שפירו, ש. (2012). ההיסטוריה של מקצוע העבודה הסוציאלית. בתוך: מ. חובב, א., לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 50-67). תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- קוד האתיקה המקצועית של העובדים הסוציאליים בישראל. (2018). תל אביב: איגוד העובדים הסוציאליים.
- 1 Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. In: T. Husén, & T. N. Postlethwaite (Eds.), International encyclopedia of education, Vol. 3 (pp. 1643-1647) (2nd ed). Oxford: Elsevier.
- 1 Compton, B. R., Galaway, B., & Cournoyer, B. (2005). Social work processes (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth. (Ch. 4: Client worker partnership, pp. 81-98; Ch. 7: Relationship in Social Work Practice, pp. 142-151).
- 1 Gatenio G. S. (2016). Forward. In H. Kosher, A. Ben-Arieh, Y. Hendelsman (Eds.), Children's rights and social work (pp. v-xvi). Springer.
- קריאת רשות:
- אבן-זהר, א. וגבירץ-מידן, ע. (2015). עבודה סוציאלית: שיקולים בבחירת המקצוע והעדפות מקצועיות של סטודנטים בהסבה מקצועית לעומת סטודנטים בתוכנית רגילה. ביטחון סוציאלי, 97, 127-161.
- אלפנדרי, ר. (2018). יצירת המרחב הטיפולי: אספקטים קונקרטיים וסימבוליים. בתוך: ר. אלפנדרי (עורך), למצוא מקום לנפש: אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית (עמ' 27-46). ירושלים: כרמל.
- בלום, י. (2018). טכניקות של התערבויות דינמיות. בתוך: ר. אלפנדרי (עורך), למצוא מקום לנפש: אבני יסוד בעבודה סוציאלית פסיכודינמית (עמ' 103-120). ירושלים: כרמל.
- בן צבי זומר, מ. (2020). טיפול אונליין תחת משבר הקורונה. בטיפולנט, כתב עת מקצועי לפסיכותרפיה, גיליון 12/20. אוצר מתוך: <https://www.betipulnet.il.co.il/particles/>
- גל, ג'. והולר, ר. (2019). לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל. קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.
- דורון, א. (1989). עמדה: לדמותה החברתית של העבודה הסוציאלית, חברה ורווחה, י', 170-178.
- הוראות תע"ס 20.1 (2014). מדיניות משרד הרווחה והשירותים החברתיים – היערכות למצבי חירום ומשבר. מדינת ישראל: משרד העבודה והרווחה.
- וייס-גל, ע. וגל, ג'. (2011). פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית. ירושלים: מאגנס. (פרק 2, הגדרה, מהות וייחודיות, עמ' 7-31).

- זומרפלד, ד. ווייס-גל, ע. (2018). מעורבות עובדים סוציאליים בבתי חולים כלליים בפרקטיקת מדיניות. חברה ורווחה, ל"ח (4), 729-756.
- כהן, ב. (2012). גישת הכוחות בעבודה סוציאלית. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 258-270). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- כץ, ח., גרוס, ת. ואפשטיין, ב. (2012). עבודה קהילתית וסינגור פוליטי במאבק נגד תוכנית ויסקונסין. חברה ורווחה, ל"ב, 601-620.
- לביא, ת., נטמן-שוורץ, א. ודקל, ר. (2015). "מרחב מוגן": התערבות טיפולית במציאות טראומטית משותפת. חברה ורווחה, לה (2), 261-284.
- לוי, א. (2012). עבודה סוציאלית בקבוצות עם פונים לשירותי רווחה. בתוך: מ. חובב, א. לונטל וי. קטן (עורכים), עבודה סוציאלית בישראל (עמ' 172-212). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- מחאג'נה, א'. (2019). התפתחות מקצוע העבודה הסוציאלית בחברה הערבית מתקופת המנדט הבריטי עד סיום הממשל הצבאי. בתוך: ג'. גל. ור. הולר (עורכים) לא צדקה אלא צדק: פרקים בהתפתחות העבודה הסוציאלית בישראל (220-245). קריית שדה בוקר: מכון בן גוריון לחקר ישראל והציונות.
- סדן, א. (2009). עבודה קהילתית: שיטות לשינוי חברתי. תל אביב, ישראל: הקיבוץ המאוחד. (עמ' 151-148).
- עומר, ש. (2014). "לטפל בקרוקס": טיפול פסיכולוגי דרך רשת האינטרנט. פסיכולוגיה עברית. אוחר מתוך: <https://www.hebpsy.net/articles?id=3104>.
- קסטלר-פלג, מ. זיכלינסקי, א., ומחט-שמיר, מ. (2019). "מחשב מסלול מחדש": חווית הלמידה של סטודנטיות לתואר ראשון בעבודה סוציאלית בישראל. חברה ורווחה, ל"ט (1), 137-163.
- שינדלר, ר. (1989). עבודה סוציאלית וקביעה מחודשת של מטרותיה החברתיות. חברה ורווחה, ט, 303-310.
- פוסטן-אייזיק, ד. וסטריאר, ר. (2019). הבניה חברתית של הדירה חברתית בקהילות מודרות. חברה ורווחה, ל"ט (4), 579-607.
- Baum, N. (2012). Emergency routine: The experience of professionals in a shared traumatic reality of war. *British Journal of Social Work*, 42, 424-442.
- Bauwens, J., & Naturale, A. (2017). The role of social work in the aftermath of disasters and traumatic events. *Clinical Social Work Journal*, 45, 99-101.
- Brill, N. B. & Levine, J. (2005). *Working with people: The helping process* (8th edition). Boston: Pearson. (Ch. 6: Establishing and using helping relationship, pp. 117-129).
- Bronfenbrenner, U. (1979). Contexts of child rearing: Problems and prospects. *American Psychologist*, 34, 844-850.
- Corey, M. S., & Corey, G. (1998). *Becoming a helper* (3rd Ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole. (Ch. 1: Are the helping professions for you? pp. 2-15).
- International Federation of Social Workers (IFSW). Global definition of social work <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- Linzer, N. (1999). *Resolving ethical dilemmas in social work practice*. MA: Allyn and Bacon. (Ch. 4: Ethics in social work, pp. 33-46)
- Popple, P. R. (1995). Social work profession: History. In: R. Edwards (Ed.), *Encyclopedia of social work* (19th ed.) (pp. 2282-2292). New York: NASW.
- Reamer, F. G. (2015). Clinical social work in a digital environment: Ethical and risk management challenges. *Clinical Social Work Journal*, 43, 120-132.
- Rosa, E. M., & Tudge, J. (2013). Urie Bronfenbrenner's theory of human development: Its evolution from ecology to bioecology. *Journal of Family Theory &*

Review, 5, 243-258.

Tosone, C., McTighe, J. P., & Bauwens, J. (2015). Shared traumatic stress among social workers in the aftermath of Hurricane Katrina. *British Journal of Social Work*, 45(4), 1313-1329.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 60 %

הגשת תרגילים 20 %

הגשת דו"חות 5 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 15 %

תגובות למאמרים

מידע נוסף / הערות: